

Komunikat prasowy
Luksemburg, 26 listopada 2020 r.

Powierzchowna ochrona środowiska morskiego w UE

Działania UE nie doprowadziły do odbudowy ważnych ekosystemów i siedlisk morskich, jak wynika z nowego sprawozdania specjalnego opublikowanego dziś przez Europejski Trybunał Obrachunkowy. Unijne ramy ochrony środowiska morskiego nie są wystarczające, aby przywrócić dobry stan środowiska na obszarach morskich, a fundusze unijne rzadko przeznacza się na wsparcie ochrony gatunków i siedlisk morskich. Z ustaleń kontrolerów wynika, że chronione obszary morskie zapewniają w rzeczywistości niewielką ochronę. Stada ryb są bowiem nadal przeławiane, w szczególności w Morzu Śródziemnym.

UE dąży do ochrony środowiska morskiego z wykorzystaniem polityki ochrony środowiska i polityki rybołówstwa. Najważniejsze przepisy z zakresu polityki ochrony środowiska zawarto w dyrektywie ramowej w sprawie strategii morskiej oraz w dyrektywach ptasiej i siedliskowej. Jednym z elementów tej polityki jest ustanowienie sieci chronionych obszarów morskich. Z kolei celem wspólnej polityki rybołówstwa UE jest zapewnienie, aby działalność połowowa była zrównoważona środowiskowo, a także ograniczenie do minimum negatywnych skutków tej działalności dla ekosystemu morskiego oraz zagwarantowanie odpowiedniego finansowania. Mimo powyższych działań UE nie udało się powstrzymać utraty różnorodności biologicznej na obszarach morskich w Europie.

– Obszary morskie są bardzo cenne ze względu na swoje znaczenie gospodarcze, społeczne i środowiskowe. UE nie była jednak dotychczas w stanie doprowadzić ani do przywrócenia dobrego stanu środowiska na obszarach morskich w Europie, ani do osiągnięcia zrównoważonego poziomu rybołówstwa – **powiedział João Figueiredo, członek Europejskiego Trybunału Obrachunkowego odpowiedzialny za to sprawozdanie.** – Kontrola Trybunału powinna być wyraźnym sygnałem ostrzegawczym, jeśli chodzi o ochronę unijnych obszarów morskich.

W praktyce ramy unijne zapewniają jedynie niewielką ochronę morskiej różnorodności biologicznej. Za kluczowy środek ochrony należałoby uznać ustanowienie ponad 3 000 chronionych obszarów morskich, kontrolerzy zwracają jednak uwagę na fakt, że ochrona

Niniejszy komunikat prasowy stanowi streszczenie sprawozdania specjalnego przyjętego przez Europejski Trybunał Obrachunkowy. Pełny tekst sprawozdania dostępny jest na stronie eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

gwarantowana na tych obszarach jest wprawdzie szeroko zakrojona, lecz powierzchowna. Podobną diagnozę postawiła niedawno Europejska Agencja Środowiska (EEA). Z przeprowadzonej przez nią oceny wynika, że niecały 1% chronionych obszarów morskich w Europie można uznać za morskie rezerwy przyrody objęte całkowitą ochroną. Aby chronione obszary morskie zapewniały skuteczną ochronę, konieczne byłoby objęcie nimi w wystarczającym stopniu gatunków morskich najbardziej narażonych na wyginięcie i ich siedlisk, a w razie potrzeby wprowadzenie ograniczeń połowów. Obszary te powinny być ponadto właściwie zarządzane. Założenia te odbiegają od obecnego stanu faktycznego.

W praktyce nie sprawdzają się także narzędzia regulacyjne wiążące unijną politykę w zakresie morskiej różnorodności biologicznej z polityką rybołówstwa – na obszarach morskich objętych kontrolą nie były one do tej pory skutecznie wykorzystywane. Prawodawstwo unijne obejmuje wprawdzie przepisy dotyczące gatunków i siedlisk zagrożonych wyginięciem, opracowano je jednak ponad 25 lat temu i nie odpowiadają one stanowi aktualnej wiedzy naukowej.

Rybołówstwo ma znaczący wpływ na środowisko morskie. Dzięki wspólnej polityce rybołówstwa stan stad ryb w Oceanie Atlantyckim zaczął się wprawdzie poprawiać, żadnych znaczących postępów nie zaobserwowano jednak w Morzu Śródziemnym, w którym odławia się dwa razy więcej ryb niż wynosi zrównoważony poziom połowów. Według informacji przekazanych niedawno przez Europejską Agencję Środowiska zaledwie 6% stad ryb w Morzu Śródziemnym poddanych ocenie spełniało kryteria odpowiadające poziomowi „maksymalnego podtrzymywalnego połowu”.

Zgodnie z polityką UE unijne środki finansowe powinny służyć wspieraniu ochrony środowiska morskiego, lecz jedynie niewielki ich odsetek jest przeznaczony na ten cel. Środki przydzielone na Europejski Fundusz Morski i Rybacki (EFMR) na lata 2014–2020 sięgnęły około 6 mld euro, tymczasem w przypadku czterech państw członkowskich, w których przeprowadzono wizyty kontrolne (Hiszpania, Francja, Włochy i Portugalia), kontrolerzy oszacowali, że bezpośrednio na środki ochrony wydatkowano zaledwie 6% środków finansowych, a kolejne 8% przeznaczono na środki mające mniej bezpośredni wpływ na ochronę środowiska. Na ograniczenie wpływu rybołówstwa na środowisko morskie państwa te przeznaczyły mniej niż 2 mln euro (0,2% dostępnych środków). Finansowanie unijne może tymczasem w istotny sposób przyczynić się do osiągnięcia pozytywnych rezultatów, o czym świadczą przykłady właściwego wykorzystania środków w ramach projektów z programów LIFE i Interreg.

Informacje ogólne

Terminem „obszary morskie” określa się w niniejszym komunikacie prasowym zarówno morza w Europie, jak i Ocean Atlantycki.

Kontrolą objęto okres od 2008 r. – kiedy to przyjęto dyrektywę ramową w sprawie strategii morskiej – do marca 2020 r. Działania kontrole dotyczyły następujących terenów: Zatoka Biskajska i wybrzeża Półwyspu Iberyjskiego, Makaronezja oraz zachodnia część Morza Śródziemnego. Kontrolerzy Trybunału przeprowadzili wizyty kontrolne w państwach członkowskich, których linia brzegowa przebiega wzdłuż wymienionych obszarów morskich, tj. w Hiszpanii, we Francji, Włoszech i w Portugalii.

Rok 2020 ma dla UE zasadnicze znaczenie, w tym roku bowiem upływa termin na osiągnięcie celów z zakresu ochrony środowiska morskiego, natomiast na 2021 r. planowane jest posiedzenie Konferencji Stron Konwencji o różnorodności biologicznej. Opublikowane

sprawozdanie z kontroli Trybunału będzie z pewnością stanowiło istotny wkład w dyskusję na temat rozważanych wariantów przyszłych działań.

Sprawozdanie specjalne nr 26/2020 pt. „Środowisko morskie – ochrona przewidziana przez UE jest szeroko zakrojona, lecz powierzchowna” jest dostępne na stronie internetowej Trybunału (eca.europa.eu) w 23 językach UE.

Trybunał niedawno opublikował także [sprawozdanie dotyczące różnorodności biologicznej na użytkach rolnych](#).

Trybunał przedstawia swoje sprawozdania specjalne Parlamentowi Europejskiemu i Radzie UE, a także innym zainteresowanym stronom, w tym parlamentom narodowym, podmiotom związanym z danym sektorem i przedstawicielom społeczeństwa obywatelskiego. Zdecydowana większość zaleceń formułowanych w tych sprawozdaniach jest wprowadzana w życie.

Kontakt dla dziennikarzy zainteresowanych tym sprawozdaniem

Vincent Bourgeais – e-mail: vincent.bourgeais@eca.europa.eu

tel.: (+352) 4398 47502 / tel. kom.: (+352) 691 551 502